

N:o 43.

Af Herr Brun, Julius: Angående förändrad lydelse af 2 mom. 9 § i Kongl. Förordningen angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring.

Sedan i 1 mom. 14 § af Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Förordning angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864 föreskrifvits, att å jord, som från hemman eller lägenhet afsöndras, skall årlig afgäld läggas i spanmål eller annan lämplig räntepersedel, stadgas i 2 mom.: "Afhandling rörande jordafsöndring skall ingifvas till Vår Befallningshafvande, som har att tillse, huruvida den i afseende å afsöndringens storlek är med denna förordning öfverensstämmande, samt pröfva den öfverenskomna afgälden, och densamma, der den finnes tillräcklig, fastställa, men, i annat fall, högre lämplig afgift bestämman."

Detta stadgande är i *många fall öfverflödigt*, föranleder *alltid kostnad* och kan *åstadkomma orättvis beskattning*, hvadan det torde böra utbytas mot ett annat, som, med nödigt skydd, befriar från antydda olägenheter.

Ofta är den öfverenskomna årliga afgälden utaf jordafsöndringen till hemmanet billig och rättvis; då är inblandning af tredje man, här Staten, representerad af Konungens Befallningshafvande, *öfverflödig*. Staten uttager sina af Riksdag eller annan kompetent myndighet bestämda skatter af hemmanet, dess jord må egas eller brukas af en eller flera personer, hvarom ock 13 § uti förordningen innehåller särskild bestämmelse, och kan alltså icke förlora sin rätt, äfven om afgälden ej vore tillräcklig. Skulle afgälden vara så låg, att hemmanet, hvarifrån afsöndringen skett, derigenom slutligen råkade i ödesmål, hvilket på åtminstone 150 år inom den provins, jag tillhör, aldrig inträffat, må Staten då ingripa och genom sina tjänstemän enligt redan gifne författningar söka rättelse. Afgälden må alltså vara antingen för låg eller för hög, det allmänna, Staten, lider dock derigenom ingen skada. Och för öfrigt har Staten här åtagit eller tillvällat sig förmynderskap för ena parten, hemmanet, men icke för den andra, den afsöndrade lägenheten; afgälden kan möj-

ligen

ligen hafva blifvit så högt föreskrifven, att afsöndrade lägenheten derigenom råkar i ödesmål, men deremot är ingen kontroll föreskrifven, således, vore stadgandet om pröfningen nödvändig, förefinnes härvid en ofullständighet. Någon olägenhet har dock deraf icke försports.

Den föreskrifna pröfningen *föranleder alltid till kostnad*. Ansökning i ämnet, med afskrift af den upprättade afhandlingen, skall till Konungens Befallningshafvande ingifvas, denna ansökning förses med resolution, i flesta fall att landtmätare, kronofogde och häradsskrifvare skola inkomma med yttranden om afgäldens tillräcklighet, och derefter meddelas utslag. Lösen för resolution, utslag och betyg, någon gång äfven ersättning för nödig befunnen mätning och gradering eller uppskattning, kommissionärs arfvoden eller ock kostnad för särskilda resor uppgå mången gång till vida högre belopp än flera års sammanräknade afgälder; kostnader och besvär, desto tyngre att utgöra som nyttan deraf är ingen, enligt hvad jag anser mig hafva visat, följden understundom orättvis, såsom jag skall söka bevisa.

Sjelfva beskattningen eller afgäldsbestämmelsen kan, oaktadt alla ofvan uppräknade besvär och kostnader, hvilka i och för sig sjelfva äro en beskattning, ingalunda ringa, i förhållande till den afsöndrade lägenhetens mången gång obetydliga värde, ej sällan blifva *orättvis*. När afgälden skall pröfvas, måste ett, låt vara flera, års utgifter uppskattas i penningar och summan fördelas på hela hemmanets jorduppskattning, att derigenom måtte utrönas, huru den förhåller sig till den afsöndrade lägenhetens uppskattade egovärde. Här uppstå många svårigheter, att ej säga omöjligheter att träffa det rätta. En mängd in natura prestationer förekomma, såsom vägunderhåll, byggnad af allmänna hus; under en vinter kan vägunderhållet kosta 10 gånger mera än under en annan, sommarvägarne fordra under en regnig sommar långt flera dagsverken än under en torr; kyrko-, prestgårds- och skolhusbyggnader inträffa under några år, under andra icke; kronoskjuts, inqvartering äro i krigstider mångfaldigt svårare att utgöra än under fredliga, och mera dylikt; allt detta skall likväl nu uträknas till en bestämd penningesumma och denna utgöra grunden för en beskattning, som *skall gälla för all framtid*. Svårigheten ökas deraf, att en del skatter försvinna, t. ex. bränvinsskatt af jord, salpetergård, passevolans; en del underlättas, såsom rotering, derigenom att Staten bekostar en del, såsom bidrag till båtsmansbeklädning, till gästgifveriskjutsen under vissa vilkor; en del slutligen tillkomma, såsom folkskole-afgifter, skolhusbyggnader o. s. v., och hvad som förr inträffat kan ock hädanefters hända.

Derefter förekommer svårigheten att bestämma ett rättvist förhållande emellan uppskattad in- och afrensingsjord. Ett hemman med t. ex. 20 tunnland i full grad åker, sval och äng samt 100 tunnland skog, afsöndrar en lägenhet af 5 tunnland skogsmark; huru stor andel utgör nu denna afsöndring i förhållande till hela hemmanets verkliga godhet uti inegor och skog? — Jag fruktar, att äfven den skickliga-

ste jordbrukare och kameralist här kommer till korta, och likväl måste detta afgöras af mången gång i detta hänseende oerfarne personer och läggas till grund för beskattningen af den afsöndrade lägenheten, och detta för all framtid, då upplåtelsen skett för all tid.

Jag tror mig sålunda hafva visat, att stadgandet i 2 mom. är i många fall öfverflödigt, att det alltid föranleder till kostnad och mången gång till orättvis beskattning, samt föreslår därför vördsamt att det måtte erhålla följande lydelse:

uppstår tvist om afgäldens belopp, söke den missnöjde eller ock Kronans ombudsman i orten rättelse deruti hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som, efter vederbörandes hörande, bestämmer afgälden för det eller de år, hvarom tvist uppkommit, dock icke för längre tid tillbaka än tre år, och ålägger den, som saken tappar, att gälda sin vederdeloman allt det åter, som han nödgad varit derå kosta.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1869.

Julius Brun.

N:o 44.

Af Herr Julius Brun: Angående anslag till den i Helsingland inrättade sjukvårdsanstalt för spetälska.

I Sin nådiga Proposition till Riksdagen har Kongl. Maj:t äskat ett extra anslag för den i Helsingland inrättade sjukvårdsanstalten för personer behäftade med sjukdomen spetälska, hvilket ifrågasatta anslag till sin storlek samt vilkoret för det-sammans åtnjutande betydligt afviker såväl från den förväntan, Gefleborgs läns lands-ting gjort sig om Statens medverkan till hämmande af den i riket uppkomna spet-